

Seminární práce

ZAJÍMAVÁ POMŮCKA (přírodnina nebo historický předmět)

do předmětu MSBP/BK_PPS Praktikum k poznávání přírody a společnosti

UČO: 327457

jméno: Hana Lysáková

akademický rok 2013/2014

---

1) Název a fotografie pomůcky:

Petrolejová lucerna

2) Definice pojmu označujícího pomůcku:

Petrolejová lucerna je druh svítidla, které se používalo v minulosti ke svícení venku i v místnosti. Je vyrobena z kovové kostry a skleněného cylindru. Jako palivo do lucerny se používá petrolej a zapaluje se pomocí knotu.

3) Definice pojmu vhodná pro děti:

Petrolejová lucerna je lampička, kterou lidé dříve používali, aby si mohli svítit na cestu nebo doma u stolu. V dřívějších dobách nebyla elektřina, a proto si lidé svítili svíčkami nebo takovýmito lucernami. V těchto lampičkách se zapálil plamínek ohně, a jelikož byl chráněn sklem, nemohl ho sfouknout vítr.

4) Zdůvodnění výběru pomůcky:

Petrolejovou lucernu jsem si vybrala jako pomůcku proto, aby se děti zábavnou a jednoduchou formou dozvěděly něco o historii, o tom, že lidé neměli vždy elektřinu a svítili si jinými způsoby. Děti berou jako samozřejmost, že zmáčknou vypínač a světlo se rozsvítí, proto je chci seznámit s tím, jak to bylo dřív.

5) Popis jednotlivých činností využívajících nebo motivovaných pomůckou:

a) Pozorování a pojmenování pomůcky

- Povídání v komunitním kruhu, děti si lucernu prohlédnou, prozkoumají, osahají, poté se jich zeptám, jestli ví co to je za věc, k čemu se používá a jak, z čeho je vyrobena a jestli už ji někde

viděly (ve svém okolí nebo v pohádce). Děti si prohlédnou plechovou konstrukci lucerny, držadlo do ruky, držadlo na pověšení, nádrž na petrolej, páčku na regulaci plamene, knot uvnitř lucerny, páčka k nadzvednutí cylindru, skleněný cylindr , otvory ve vrchní části lampy, ...

- Povídání o tom, čím si lidé svítily, když ještě nebyla elektřina. Děti samy vymýšlí, já doplňuji obrázky na interaktivní tabuli.

b) Pohádka

- Přiblížení pomůcky dětem pomocí pohádky Broučci, kde se velmi často objevují lucerny. Povídání s dětmi o tom, proč Broučci mají lucerny, k čemu jim slouží. Zhlédnutí pohádky na interaktivní tabuli.
- Pohádka O Sněhurce a sedmi trpaslících – vyprávění o trpaslících, kteří nosili lucerny, aby se v lese neztratili a našli cestu domů. Jak lucerny vypadaly? Jakou měly barvu? Byly těžké/lehké, aby je mohli trpaslíci unést? Zhlédnutí pohádky na interaktivní tabuli nebo vyprávění s obrázkovým doprovodem.

c) Říkanka

- *Světla, světla, lucerničky,
ta nám září jako svíčky.
Velké lampy zas,
nesou noční čas.
A ta malá světýlka,
přicházejí zlehýnka.
Kruček tam a zase zpátky,*

hop a vklouznou do pohádky!

d) Písnička s pohybem

- Moje malé světýlko

/: Moje malé světýlko, chci, aby svítilo:/ svítilo, svítilo, svítilo.

moje (ukázat na sebe), malé (ukázat prsty), světýlko (zdvihnutý ukazováček – svíčka), chci aby svítilo (druhým ukazováčkem kroužíme kolem svíčky – záře)

/: Nikdo mi ho nevezme, chci, aby svítilo:/ svítilo, svítilo, svítilo.

nikdo (ukazováčkem pohyby zprava doleva), nevezme (rukou naznačíme úchop) chci aby svítilo (druhým ukazováčkem kroužíme kolem svíčky – záře)

/: Nikdo mi ho nezhasne, chci, aby svítilo:/ svítilo, svítilo, svítilo.

nikdo (ukazováčkem pohyby zprava doleva), nezhasne (fouknutí ústy), chci aby svítilo (druhým ukazováčkem kroužíme kolem svíčky – záře)

/: Nedám si ho pod poklop, chci, aby svítilo:/ svítilo, svítilo, svítilo.

nedám si ho (ukazováčkem pohyby zprava doleva), pod poklop (překrýt ukazováček – svíčku druhou dlaní)

/: Postavím ho co nejvyš, chci, aby svítilo:/ svítilo, svítilo, svítilo.

(zvedneme ruku s prstem do výšky a zopakujeme záři světla)

/: A když bude velká tma, chci, aby svítilo:/ svítilo, svítilo, svítilo.

tma (položíme dlaně na oči) aby svítilo (druhým ukazováčkem kroužíme kolem svíčky – záře)

/: Také u nás ve školce, chci, aby svítilo:/ svítilo, svítilo, svítilo.

ukazováčkem ukazujeme postupně na kamarády

Moje malé světýlko

$\text{♩} = 130$

1. Mo-je ma-lé svě-týl-ko, chci a-by sví-ti-lo. Mo-je ma-lé svě-týl-ko,
chci a-by sví-ti-lo, sví-ti-lo, sví-ti-lo, sví-ti-lo.

2. Nikdo mi ho nevezme, chci aby svítilo.
Nikdo mi ho nevezme, chci aby svítilo, svítilo, svítilo.
3. Nikdo mi ho nezhasne, chci aby svítilo.
Nikdo mi ho nezhasne, chci aby svítilo, svítilo, svítilo.
4. Nedám si ho pod poklop, chci aby svítilo.
Nedám si ho pod poklop, chci aby svítilo, svítilo, svítilo.
5. Postavím ho co nejvýš, chci aby svítilo.
Postavím ho co nejvýš, chci aby svítilo, svítilo, svítilo.
6. A když bude velká tma chci aby svítilo.
A když bude velká tma chci aby svítilo, svítilo, svítilo.
7. Chceme býti svatými, chci aby svítilo.
Chceme býti svatými, chci aby svítilo, svítilo, svítilo.

e) Výroba vlastní lucerny

- Děti si vyrobí vlastní malou lucerničku ze skleniček od přesnídávek. Skleničky jim pomohu omotat drátkem a vyrobit držátko. Děti na skleničky nalepí obrázky vyražené raznicemi, skleničku pak nabarví temperami podle své fantazie a poté sloupnou lehce přilepené obrázky. Tím vznikne pestře zbarvená lucernička s průhlednými obrázky (obrysy). Lucernu necháme zaschnout, poté do ní vložíme čajovou svíčku a zapálíme. Můžeme pozorovat, jak se mění barvy, když svíčka uvnitř hoří nebo je zhasnutá.

6) Použitá literatura a informační zdroje:

- <http://svetylek.blog.cz/galerie/pisnicky-noty-akordy/ukazovacky/obrazek/75622950>
- http://www.spirit.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1221:perliky-z-historie-osvtlovaci-techniky
- <http://ilumen2.webnode.cz/lumek/pisnicky-basnicky/>
- <http://clanky.rvp.cz/clanek/k/P/17693/ADVENTNI-VYSTOUPENI.html/>